

2. Історія української літератури у дванадцяти томах. Том другий. Давня література (друга половина XVI – XVIII ст.). Київ: Наукова думка, 2014. 839 с.
3. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 1 / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. К. : ВЦ «Академія», 2007. 608 с.
4. Патріотичні й небайдужі. Офіційна сторінка. URL : <https://www.facebook.com/profile.php?id=61555874657142>
5. Скуратко Т., Бородіца С. Художній світ Валерія Шевчука в контексті барокової поетики. *Studia methodologica*. Вип. 59. Тернопіль; Кельце: Видавничий дім «Гельветика», 2025. С. 216-225.
6. Ткачук М. Українська література XX століття. Монографія. Тернопіль: Медобори, 2014. 608 с.
7. Шевчук В. Муза Роксоланська. Українська література XVI-XVIII століть: у двох книгах. Книга перша. Ренесанс. Раннє бароко. Київ: Либідь, 2004. 398 с.
8. Шевчук В. Муза Роксоланська. Українська література XVI-XVIII століть: у двох книгах. Книга друга. Розвинене бароко. Пізнє бароко. Київ: Либідь, 2005. 726 с.
9. Шевчук В. Птахи з невидимого острова: роман, повісті. Київ: Рад. письменник, 1989. 470 с.
10. Шевчук В. Вибрані твори: роман-балада, оповідання / передм. М. Жулинського. Київ: Дніпро, 1989. 526 с.

ПРИТЧА Ф. КАФКИ «ПЕРЕД ЗАКОНОМ»: ВТІЛЕННЯ ІДЕЇ ВІДКРИТОГО ТВОРУ

Катерина Нестерчук

*асистент кафедри романо-германської філології,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,*

Анастасія Захарків

*студентка факультету іноземних мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,*

У сучасному літературознавстві зростає інтерес науковців до концепцій, які базуються на активній ролі реципієнта у творенні значення під час читання. Однією з таких є ідея відкритого твору, що передбачає інтерпретаційну багатозначність тексту та його здатність актуалізувати у свідомості читача різні тлумачення у процесі сприйняття. Притча Франца Кафки «Перед законом», на нашу думку, є показовою в цьому контексті, оскільки характерні їй багатозначна символіка, метафорична насиченість, філософська напруга й смислова полірецептивність створюють простір для численних інтерпретацій, що уможлиблює аналіз твору як

відкритого.

Активну роль читача у процесі смислової взаємодії з текстом підкреслює автор концепції відкритого твору («opera aperta») відомий італійський теоретик-семіотик Умберто Еко. Розвиваючи ідеї рецептивної естетики, у «Поетиці відкритого твору» вчений наголошує, що всі твори мистецтва є формально завершеними та цілісними, але водночас залишаються відкритими, оскільки допускають різноманітні способи інтерпретації, зберігаючи при цьому свою унікальність. Таким чином, будь-яка «зустріч» із твором – це його нове прочитання та реалізація, адже з кожним поглядом він оживає в іншій, самотній перспективі. На думку дослідника, поетика відкритого твору робить інтерпретатора «активним центром» нескінченної мережі смислових зв'язків, який шукає власну форму, хоч і не обов'язково це робить, проте певна логіка примушує його вибудовувати остаточні смислові структури твору. Якщо розширити значення поняття «відкритість», можна сказати, що будь-яка мистецька праця, навіть якщо виглядає завершеною, потребує творчої, особистої відповіді від інтерпретатора, адже тільки через нове відкриття твору у процесі духовного зближення з автором він може бути по-справжньому зрозумілим [0, с. 409-410].

«Перед законом» – невелика за обсягом, сюжетно проста, але багатозначна притча, що є справжнім інтелектуальним викликом для реципієнта, оскільки, будучи формально завершеною («має початок і кінець, є оригінальною версією» [3, с. 2]), залишає простір для множинних тлумачень її змісту. Передусім інтерпретаційна відкритість твору простежується на ідейному рівні: у притчі розгортається глибоко філософська і водночас екзистенційна драма людини перед обличчям абстрактного й недосяжного Закону.

Ключові фігури аналізованого тексту – чоловік із села, воротар і Закон – є не просто образами, а багатозначними символами, які репрезентують різні, але взаємопов'язані аспекти буття: екзистенційного, соціального, метафізичного. Селянин втілює звичайного суб'єкта – індивіда перед системою, владою або світом, якого він не розуміє, але до якого прагне. Воротар може уособлювати безлику бюрократію, яка не забороняє явно, але створює нескінченні перешкоди на шляху до істини чи справедливості. Закон постає як абстрактна, невизначена сутність: він не персоніфікований і навіть не описаний.

Зрештою, очевидною є парадоксальна алегорія очікування й покорі: чоловік приходить до Закону, але не отримує дозволу ввійти, хоча двері відкриті. Воротар щоразу каже: «тепер ні» [2], а селянин не чинить спротиву, не порушує заборону, а лише чекає. Сенс Закону виявляється недосяжним, а сам Закон – особистою, унікальною інстанцією: «Тут ніхто не може дістати дозволу, бо цей вхід був призначений тільки для тебе. Тепер я йду і зачиню його» [2]. Власне, у цьому й полягає одна з ключових ознак інтерпретаційної відкритості твору: Закон не має стабільної, об'єктивної сутності; цей образ постає як структура, яку конкретизує суб'єктивне сприйняття і тлумачення реципієнта.

Французький філософ Жак Дерріда називає текст аналізованої притчі «неповторним», бо він говорить тільки про себе і при цьому «про свою не-ідентичність із самим собою» [3, с. 3]. Ця концепція уможливорює

VII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

деконструктивістський підхід до аналізу твору як до нестабільної мовної форми, в якій значення постійно відкладається (диферанс), а відтак – ніколи не є завершеним чи тотожним собі. Як і в усій деконструкції, форма тексту Кафки є не дзеркалом змісту, а способом його посутнього ускладнення. Незважаючи на наявність заголовка, фабули й визначеної наративної форми, усі структурні компоненти притчі зазнають проблематизації: її зміст зберігає семантичну невизначеність і не допускає однозначного трактування, як і Закон, про який ідеться. До того ж французькі мислителі Жиль Делез і Фелікс Гваттарі називають такий текст «машинальним висловлюванням», що створює «ланцюгову транскрипцію та демонтаж цих ланцюгів» [3, с. 1]. Тому погоджуємось із думкою про те, що в аналізованому творі автор формує смислову лінію, водночас піддаючи її деконструкції, що перешкоджає утвердженню єдиної інтерпретаційної парадигми.

Отже, притча Ф. Кафки «Перед законом» репрезентує ідею відкритого твору, сформульовану У. Еко, яка передбачає багатозначність і полірецептивність тексту. Неоднозначне втілення символічних образів, відкрита композиційна структура та екзистенційна проблематика активізують рецептивну діяльність читача, залучаючи його до співтворчості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Еко У. Поетика відкритого твору. *Слово-Знак-Дискурс : Антологія світової літературно-критичної думки XX ст.* За ред. М. Зубрицької. Львів : Літопис, 1996. С. 408-420.
2. Кафка Ф. Перед законом. Режим доступу : <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3252> (дата звернення: 24.04.2025)
3. Лозинський В. Франц Кафка та французький постструктуралізм. *Вісник Львівського університету. Серія : Іноземні мови.* 2011. Вип. 18. С. 157-163. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_in_mov_2011_18_22 (дата звернення: 24.04.2025)

ОБРАЗ КОЙОТА В АМЕРИКАНСЬКОМУ ФОЛЬКЛОРІ

Бадлюк А.В.

здобувачка бакалаврату

фізико-математичного факультету

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

Чорний Р. П.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри романо-германської філології

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка